

GLAS GORENJSKE

GLASILLO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO
LETNO XII., ŠT. 90 — CENA 10 DIN

KRANJ, 16. NOVEMBRA 1959

Previdnost ali nezaupanje

Na seji obeh zborov Občinskega ljudskega odbora Kranj je bilo pred dnevi največ govorov o kreditih za rekonstrukcijo opekarne v Stražišču. Da so se odborniki tolkani zamudili pri razgovorih o tem predlogu, je bilo krivo površno in na hitro roko pripravljeno gradivo.

Bolj zanimivo pa utegne biti nekaj, drugega: kako gledajo na rekonstrukcijo in prihodnost opekarne in gradbene dejavnosti sploh, z ozirom na nove zakone o finansiranju stanovanjskih izvrazenij. Ko so namreč ugotovili, da bi od celotne investicije 75 milijonov dinarjev za opekarino Stražišče prispevalo po 25 milijonov okrajini in občinski investicijski sklad in končno občinski stanovanjski sklad, je razprava ozivela. Posamezniki so izražali bojažen, češ da bi s tem preveč prizadeli stanovanjski sklad in tako okrnili stanovanjsko gradnjo. Pri tem so sklicevali na nove stanovanjske zakone, po katerih, kot je predvideno, bo prišlo res manj sredstev v občinske stanovanjske sklade.

Takim razlagam so, seveda, drugi nasprotovali. Zatrjevali so, da bi tako reševanje vodilo v slepo ulico, ker novi stanovanjski zakoni nikacer ne bodo zmanjšali stanovanjske izgradnje, kajti stanovanjski zakoni nikakor ne bodo zmanjšali stanovanjske izgradnje, kajti odpirajo se nove možnosti udeležbe državljanov pri finansiranju stanovanjske gradnje. Nasprotoma stališča morda izražajo določeno nezaupanje do novih predpisov o gradnji stanovanj. Razen tega je treba upoštevati tudi potrebe ostalih gradenj — šol itd. Vse to narekuje, da nikakor ne sme obseg proizvodnje gradbenega materiala ostati na sti ravni kot doslej, ali pa se celo zmanjšati. Stanovanjski sklad razen tega doslej nobeno leto ni bil povsem porabljena. Zatemadi je tudi bojažen za sredstva odveč. In končno: namesto tega sklada ni v ničemer okrnjen, če se delno porabi za razširitev inaustrije gradbenega materiala. Zlasti v tem času, ko bodo primanikarji opeke, je taka investicija ne samo upravičena, marveč celo nujna. To je zlasti podaril občinski zbor. Zato o izglasovali predlagani kredit tudi iz stanovanjskega sklada, kar je bilo povsem pravilno.

K. M.

V PLANIKI izdelali letos že milijon parov čevljev

Delovni kolektiv Industrie obutve »Planika« v Kranju je slavil v soboto, 14. novembra reden in pomemben dogodek. Od prvih dni letosnjega januarja, ko so pričeli govorih zahvalili delavcem in s proizvodnjo za tekoče leto, pa do sobote, so izdelali milijon parov čevljev. To je prvič v slo-

tehnični direktor Ignac Kavec, priprave dela, velika delovna zavest zaposlenih in nov način na grajevanju po učinku. S prehodom na plačevanje od enote proizvoda, ki so ga uveli v Planiki že na pomlad, so vsi člani kolektiva stilizirali za svoje delo in za svoj trud. V vsakim parom čevljev več, ki ga v kolektivu naredijo, se poveča gibljivi del osebnega dohodka vsakemu zaposlenemu.

V zahvalnih besedah delavcem ob kratki slovesnosti je tehnični direktor Ignac Kavec med drugim reklo:

»Prepričan sem, da se ne boste ustavili pri dosedanjih uspehlh in da boste ob primerni rekonstrukciji strojnega parka ter z resnim delom kmalu dosegli podlrg million parov letne proizvodnje...!«

Tudi naša želja in želja vseh naših bralcev je, da bi se ta napoved čimprej uresničila. Za to pa so nam zagotovili dosedanjih uspehi komaj 6 let starega, a že velikega kolektiva čevljarkov iz Planike. D. R.

Jubilejni par čevljev v Planiki

venski čevljarski industriji, da je povečan delovne sile, navajamo, neka tovarna izdelala v enem letu tolikšno količino obutve. Z večjo proizvodnjo se v Jugoslaviji lahko ponaša samo Kombinat Borovo.

Na dan velikega dogodka so v Planiki ob 8. uri zjutraj prekinili delo. Po razglasni postaji so spočeli kolektivu veselo novico,

REŠKA BRIGADA NAJBOLJSA

Reška mladina je v soboto preredila svečan sprejem mladinskih delovnih brigadi »Nikola Čar-Crni«, ki je dobila naziv najboljše brigade na letosnjem graditvi avtomobilske ceste »Bratstvo in enotnost«.

REORGANIZACIJA JESENJSKE ŽELEZARNE

Z novim letom 5 ekonomskih enot

Na Jesenicah že dalj časa govorijo o reorganizaciji tovarne in ustanoviti 5 samostojnih ekonomskih enot. Le-te naj bi približale gospodarjenje in upravljanje s protizvodnimi sredstvi širšemu krogu proizvajalcev in povečale njih zanimanje z gospodarjenjem. O tem vprašanju so razpravljali že številni organi v tovarni. Pravzaprav ni nič posebno novega, temveč samo nadaljevanje tistega, kar je bilo začeto, pa ni bilo dosledno izpolnjeno. Pred dnevi se se zadrželi v tovarni tudi občni zbori sindikalnih podoborov, ki prav tako razpravljajo o omenjeni zadevi, ker bodo tudi sindikalne organizacije organizacijsko prilagodili novim enotam.

V tem je stvar? Podjetje bodo razdelili, oziroma reorganizirali v pet ekonomskih enot. Za štiri take enote bodo izvolili tudi obratne delavske svete. Torej pete enote, uprava podjetja svojimi organizacijami, ne bo imela lastnega delavskega sveta, kar je seveda razumljivo. Od teh enot bodo tri prizvodne in dve proračunski. V pro-

izvodne ekonomskie enote bodo vključene: v prvo enoto topilnice, v drugo tople valjarne in predelovalni obrati, v tretjo proračunski pa energetski in vzdrževalni obrati ter promet in transport in pa uprava podjetja s svojimi organizacijami.

Reorganizacija takega podjetja, kot je Železarna Jesenice, ni vprašanje enega dneva ali meseca. Stvar je treba izvesti postopoma, ob nemoteni proizvodnji. To je cilj, ki ga bodo izpolnili do konca prihodnjega leta. Osnovni elementi reorganizacije bodo začeli veljati že 1. januarja prihodnjega leta. Cilj tega je, kako izpeljati kar največ možnosti za uveljavljanje obračuna po proizvodnih enotah. V ta namen so izvedli že nekatere reorganizacijske ukrepe. Med drugim so ustanovili upravo osnovnih sredstev, uveli nekatere spremembe v knjigovodstvu, da bo leto, že za letošnje drugo polletje lahko prikazalo knjigovodsko in računsko pravno sliko podjetja.

(Nadaljevanje na 2. strani)

ŽELEZNKI V OSPREDJU s pripravami na volitve SZDL

V občini Železniki so prvi začeli z občinskimi zbori SZDL in s pripravami na volitve. Prvi občni zbori so bili že 25. oktobra. V nekaterih organizacijah pa so imeli občne zborove v nedeljo, 8. novembra. Od 15 občin SZDL, kolikor jih je v tej občini, so samo še štiri, kjer bodo občni zborovi v prihodnjih dneh. To so organizacije v Rudnem, Dolenji vasi, Davči in v Železnikih. Zato bodo v sredo, 18. novembra na plenumu Občinskega odbora SZDL že razpravljali o poteku občinskih zborov v občini sploh. Hkrati so se domenili o dokončnih tehničnih pripravah za volitve, ki bodo, kot po vseh drugih krajih Gorenjske, 6. decembra.

Po oceni občinskega odbora SZDL so bili nekateri občni zbori zelo dobro pripravljeni. Omenem vreden je zlasti občni zbor v Podlonku. Ne zgolj zaradi dobre udeležbe, marveč zavoljo nenehne dejavnosti tega odbora. Zlasti je tamkajšnji odbor uspel pritegniti članstvo k sodelovanju pri nekaterih gospodarskih zadevah. O ekonomskih uspehih te občine oziroma okraja so članstvo tudi obveščali, kar so ljudje zelo odobravali.

Pri dosedanjih predvolilnih pripravah so predvideli tudi nekatere organizacijske spremembe. Tako je bilo na primer predvideno, da bi na področju Selca združili tri odbore v enega. Na teritoriju tamkajšnjega krajevnega odbora so bili namreč trije odbori SZDL, in sicer v Lajšah, Dolenji vasi in v Selcah. Toda na sestankih so prebivalci, oziroma člani SZDL menili, da tako združevanje ne bi vodilo k izboljšanju dejavnosti. Kralj so namreč zelo oddaljen, ločeni — vsak v drugi dolini oziroma na drugem hribu. Zato so se zmenili za drugo varianto: krajevni odbor bodo izvolili tudi v Lajšah in tako poživelji družbeno in ekonomsko dejavnost tega sicer osamljenega kraja.

Zdaj pa, kot pravijo v občinskem odboru, gre še za tehnične priprave pred volitvami. Brž bodo začeli pripravljati volišča, volilni material, urejevati volilne spiske in podobno. O teh pripravah se bodo pomenili to sredo.

K. M.

Poznate to gradbišče? To sodi v začetek splošno preureditve kranjske železniške postaje, oziroma desnega brega Save. Slika kaže prve etape pri gradnji velikega skališča, ki bo veljalo 83 milijonov din.

Prav ta gradnja je na predzadnjem zboru proizvajalcev kranjske občine povzročila še posebno razpravo. Na Gorenjskem in tudi v Kranju imamo svoja gradbena podjetja. Pri tej gradnji pa se je neprizakovano predstavilo novo gradbeno podjetje — Gradis iz Ljubljane. Je to prav? Kakšne so torej perspektive domačih podjetij?

Mišljem na zboru proizvajalcev so bila različna. Nagiba se se k mislim, da prihod novega podjetja nikakor ne bo ogrožal obstoja domačim gradbenim podjetjem. Najprepričljivejše tolmačenje je dal predstavnik občine. Naša podjetja, kot je povedal, se niso razvili vzporedno z napredkom tehnik v tej stroki. Kdo je temu kriv? Ali so subjektivni ali objektivni vzrok, to je druga stvar. Res je, da pri nas gradimo stanovanjsko hišo po dve leti in da je Gradis prišel s ponudbo, da tako posloplje zgradi v 6 mesecih — štirikrat hitreje. Odbijati take ponudbe bi pomenilo zapirati oči pred napredkom.

Zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev

V zadnjem času se vse več govori tudi o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev. V sredo, 11. novembra sta odbor za zdravstvo in socialno politiko Republike zobra in odbor za vpravljanje dela v socialnega zavarovanja Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS obravnavala predlog republiškega zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev. O tem pa so govorili tudi že na nedavni seji OLO Kranj.

Po osnutku republiškega zakona so do tega zavarovanja upravičeni vsi, ki se ukvarjajo s kmetijskim proizvodnjo kot svojo osnovno zaposlitvijo ter njihovi družinski člani, ki jih ti preživljajo. Republiški zakon pa šteje za kmetijski proizvajalce tudi zakupnike kmetijskih zemljišč, člane kmečkih obdelovalnih zadrug, če niso upravljeno zavarovani že na nedavni seji OLO Kranj.

Po osnutku republiškega zakona so do tega zavarovanja upravičeni vsi, ki se ukvarjajo s kmetijskim proizvodnjo kot svojo osnovno zaposlitvijo ter njihovi družinski člani, ki jih ti preživljajo. Republiški zakon pa šteje za kmetijski proizvajalci prispevali po 10 do 20 odstotkov. Za zdravljenje v bolnišnicah velja načelo, da bo za prvi 14 dni krilo polovico stroškov zavarovanje, polovico pa zavarovanec, v nadaljnjem zdravljenju pa zavarovanec te 30%, ostalo pa bo šlo na račun skladu za zavarovanje. Prav tako bodo zavarovanci dobili zdravila za polovico ceno.

Za izvajanje zdravstvenega zavarovanja bodo skrbeli posebni

okrajni skladi zdravstvenega zavarovanja, pri čemer naj bi se sredstva načeloma ne prelivala iz okraja v okraj. Delno nujno je upravljeno izvajnavo bo uravnaval sklad za zavarovanje, osnovan pri Republiki zavarovanju za socialno zavarovanje, to pa le na osnovah, ki jih podrobno določa zakon. Zakon dopušča tudi možnost nadaljnje razširitve zdravstvenega zavarovanja kmečkega prebivalstva, če to omogoča zmogljivost kmetijskih gospodarstev, razvijost okrajev in kapaciteta zdravstvenih zavodov.

Odbora bosta predlog zakona z nekaterimi dopolnil in predlogi predložila Izvršnemu svetu, ki bo o njem še razpravil in ga nato predložil Ljudski skupščini.

DELEGACIJA JLA PRI SUKARNU

Predsednik indonezijske republike Sukarno je v soboto pridelil kosilo delegaciji JLA, ki se mudi na 20-dnevni obisk v Indoneziji. Jugoslovanska delegacija je bila 14 dni na potovanju po deželi in se je v petek vrnila v Džakarto.

S SEJE OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA KRANJ

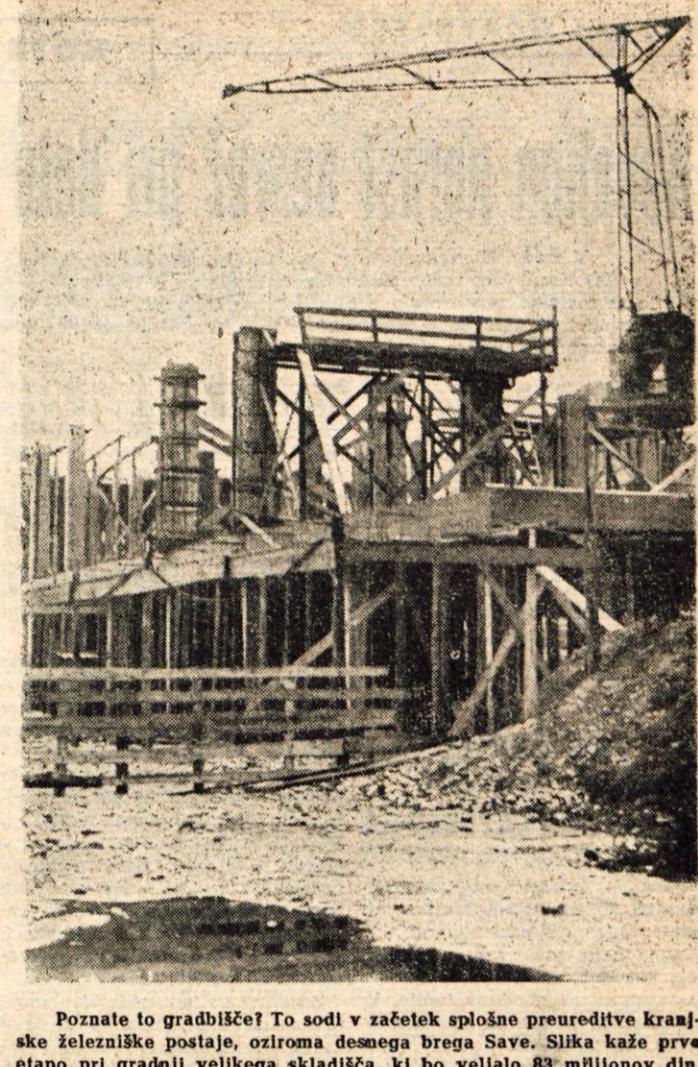
DVA ODLOKA s stanovanjskega področja

Na ločenih sejah obeh zborov Občinskega ljudskega odbora so v četrtek, 12. novembra sprejeli več zanimivih odlokov, ki maj pripravijo pogoje za uveljavljanje novih zakonov v stanovanjski politiki.

Pomemben je odlok o najemnični načini dovoljenja meja začetek do nesmotreno izkoriscenje stanovanj, pa tudi odlok o podstanovanju razmerjih. Za tiste koristnike stanovanj, ki imajo stanovanje dokaj večje kot občinsko povprečje (11,80 kvadratnih metrov sobne površine na posameznika), bodo morali plačati do petkratno najemnilno. Nesmotreno izkoriscenje stanovanj je prav tako primer, če na zakonca pride več kot spalnica in dnevnji prostor, ali če pride več kot ena soba na dva družinska člena enakega spola starata nad 10 let, ali več kot ena soba na 3 otroke pod 10 letom starosti. V tem merlu bodo urejevali najemnine že decembra, kar je zaupamo občinskemu stanovanjskemu organu.

Zanimiv je tudi odlok o podstanovanjskih razmerjih. Čeprav je vkljuna najemnina in drugo prepuno svobodni pogodbni med nošilcem stanovanjske pravice in podstanovalcem, je vendar določen.

L. C.

Nenehen porast nesreč pri delu

V sredo, 18. novembra bo v dvorani Zbora proizvajalcev OLO Kranj VII. redno zasedanje skupščine Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje Kranj. Med drugim bo na dnevnem redu tudi poročilo o higienško-tehnični zaščiti in o gibanju nesreč pri delu v okraju.

Stevilo nesreč pri delu v prvih mesecih se je od leta 1956, ko jih je bilo 3208 (7,8 % od vseh zaposlenih) dvignilo v letu 1959 na 3822 (7,3 % od vseh zaposlenih), lani pa jih je bilo v prvih devetih mesecih 3956 ali 8,3 % od števila zaposlenih. Iz tega je razvidno, da je bilo v zadnjih štirih letih največ nesreč pri delu lani, ko je začela z večjim razmahom delati predvsem gradbeni in industrijski.

Podatki kažejo, da je vsaka nesreča pri delu povzročila v letu 1956 povprečni izpad 12,05 dneva, v letu 1957 17,092 dneva in lani 17,27 dneva.

Ti podatki nam povedo, da so nesreče pri delu v nenehnu porastu, razen v prvih devetih mesecih letos. Na to brez dvojna vplivajo bolj energični posegi komisije za HTZ v problematično posameznih podjetjih in pa aktívnejša dejavnost varnostnih tehnikov. Nesreče pri delu v Tovarni verig v Lescih in v MLK Jelovica Škofja Loka so se znižale kar za eno tretjino. Tudi ostala industrija beleži letos manj nesreč, medtem ko pa te še vedno rastejo v gradbeništvu in gozdarstvu.

Zanimivi so tudi podatki o smrtnih nesrečah pri delu, ki so se v zadnjih letih gibale takole: v letu 1956 jih je bilo 9, leta pozneje 11, lani 8 in letos do konca septembra 5.

Najbolj pogoste so nesreče pri delu v gradbeništvu. Ponesreči se skoraj 23 % zaposlenih ali več kot vsak četrti delavec. Najpogostejši vzroki so nepočenost, nedisciplina, nerad na stavbiščih, opustitev varnostnih ukrepov pri odrih, posredni vzrok je pa tudi fluktuacija in pogostova nova delovna sila.

Tako za gradbeništvom je lesna industrija z nad 21 % ponesrečenih (skoraj vsak peti zavarovanec). Razmeroma visoko število nesreč beleži tudi črna metalurgija (Železarna), ki izkazuje v letu 1958 skoraj 18 % nesreč. Sledita kovinska industrija in industrija za proizvodnjo električne energije s približno 16 % nesreč pri delu. Kot vzrok je tu na prvem mestu predvsem nedisciplina ter neuporaba zaščitnih sredstev in slab organizacija notranjega prometa. V gozdarstvu se ponesreči prav tako okoli 16 % zaposlenih. Tu je razen fluktuacije usoden tudi teden v vremenske neprilike. Venjar je gozdarstvo v zadnjih letih naredilo v tem pogledu precejšen korak naprej, saj se je v štirih letih število nesreč zmanjšalo za polovico. Zaradi težkih pogojev dela je precejšen odstotek nesreč pri delu (14 do 15 odstotkov) tudi v industriji gradbenega materiala.

-1-

VREME

Do sreda novembra ali celo nekaj dneje bo prevladovalo nestalno vreme s pogostimi padavinami, oladljivo in smegom do nižin. Potem pa bo pretežno suh in hladno vreme z mrazom pomoci.

Indija ostaja dosledna in vztrajna na tej poti, kljub vsem težavam in klub vsem pritiskom, ki so očitni zlasti v zadnjem času. Morada smo napravili tisoč napak v našem delu, je dejal prav te dni Nehru, vendar nismo in ne bomo nikoli klonili glave pred nikom. Povsem umevno je, da se je tudi jugoslovansko ljudstvo z vsem srcem pridružilo Indiji v proslavi 70-letnice rojstva njenega velikega voditelja in našega iskrenega prijatelja, predsednika Nehrua.

OBYEŠČEVALEC

MALI OGLASI

Enosobno stanovanje v Kranju kupim. Ponudbe z navedbo cene pošljite v oglasni oddelek pod »Seljivo«.

4865

Za stanovanje ali večjo sobo v Kranju ali okolici mudim 20.000 dinarjev nagrade. Ponudbe pošljite v oglasni oddelek pod »Oktober«.

4866

Prodam zazidljivo parcele na Blejski Dobravi, blizu postaje Vintgar. Vodovod napeljan. Naslov v ogl. odd.

4992

Vajence in pomočnika takoj spremjam Jernej Legat, kolar avtokaroserija, Naklo.

5016

12. t. m. sem na poti na jutranji vlak proti Ljubljani (4.30) preko savezkega mostu pri Tiskanini in tovornega kolodvora izgubil desno usnjeno rokavico rjave barve. — Najditev dobri 1000 din nagrade.

Naslov v ogl. odd.

5022

Avto-moto društvo Cerkle pričenja tečaj za voznike mopedov in sicer: 16. novembra v Zalogu v osnovni šoli s pričetkom ob 18. uri in 27. novembra v Cerkljah v Zadružnem domu s pričetkom ob 18. uri. Vabilo vse mopediste, da se tečaja udeleže.

5023

Iščem upokojenko za varstvo otroka (za stalno) ali dekle, ki dela samo v popoldanskem času. Naslov v ogl. odd.

5024

Prodam gredenco, pomivalno mizo in obehališko steno. Naslov v oglasnom oddelku.

5025

Preklicujem žaljive besede, kiglasbe; 8.35 Veliki plesni orkester; 9.00 Dopoldanski koncert; 10.10 Iz arhiva zabavne glasbe; 11.00 Ambalski prizor iz Mozartovih oper; 11.30 Oddaja za otroke; 12.15 Kmetijski nasveti — Ing. Jože Španring: Z zimskim dogajevanjem v boj proti mrazu; 12.45 Zbor Slovenske filharmonije v radijskem studiju; 14.25 Zanimivosti iz znanosti in tehnike; 15.40 Naši potopniki na tujem — Vera Prus: Velemejni živžd; 16.00 Izbrali smo za vas; 17.10 Razgovor z volivci; 18.00 Iz zbornike spominov; 18.45 Razgovori o mednarodnih vprašanjih; 20.00 Črnske duhovne pesmi po zbor Graham Jackson; 20.30 Radijska igra — Emile Zola: Therese Raquin.

Torek, 17. NOVEMBER

8.05 Jutranji spored solistične

Preklicujem žaljive besede, kiglasbe; 8.35 Veliki plesni orkester; 9.00 Dopoldanski koncert; 10.10 Iz arhiva zabavne glasbe; 11.00 Ambalski prizor iz Mozartovih oper; 11.30 Oddaja za otroke; 12.15 Kmetijski nasveti — Ing. Jože Španring: Z zimskim dogajevanjem v boj proti mrazu; 12.45 Zbor Slovenske filharmonije v radijskem studiju; 14.25 Zanimivosti iz znanosti in tehnike; 15.40 Naši potopniki na tujem — Vera Prus: Velemejni živžd; 16.00 Izbrali smo za vas; 17.10 Razgovor z volivci; 18.00 Iz zbornike spominov; 18.45 Razgovori o mednarodnih vprašanjih; 20.00 Črnske duhovne pesmi po zbor Graham Jackson; 20.30 Radijska igra — Emile Zola: Therese Raquin.

Francoski, italijanski ter nemški jezik poučujem po posebnih metodah v odraslih. France Meden, C. Kokr, odreda bl. 11, Kranj.

Zamenjam cementno opoko za late za kozolec. Koritnik Jože, Klanc 29, Komenda.

Kmetijska poslovna zveza Kranj razpisuje mesto skladščnika v Škofiji Loka. Pogoji: kvalificirani delavec v trgovski stroki z najmanj dvoletno praksom v trgovini s kmetijskimi pridelki. Nastop službe takoj, plača po tarifnem pravilniku.

V tork, 10. oktobra, sem izgubila očala od Maistrovega trga do farne cerkve. Poštenega najditevja prosim, če jih proti nagradi odda v Železnino Kranj.

OBJAVE

GLAVNI ODBOR ZVEZE BORCEV NOV SLOVENIJE

r a z p i s u j e

za svoje člane vpis v više razrede dopisne splošnoizobraževalne šole — osmetske oziorama bivše gimnazije po programu za odrasle.

Sola bo organizirana v dveh stopnjah.

V prvo — nižjo stopnjo (snov 5. in 6. razreda osmetske) se lahko vpisuje vsak, ne glede na dosegajočo šolsko izobrazbo.

V drugo — višjo stopnjo (snov 7. in 8. razreda osmetske) se lahko vpisuje vsak, kdo je končal 6 razredov osmetske ali tej ustrezeno šolo.

Vpis traja do 31. decembra 1959. Pričetek šole bo v mesecu januarju 1960.

Prijave in podrobna navodila za vpis dobitne na okrajnih, občinskih, krajevnih in terenskih odborih ZB ali na DOPISNI SOLI, Ljubljana, Likošarjeva ulica 3 (telefon številka 30-043).

KINO

»RADIO«, Jesenice: 18. in 20. novembra ital. film »STREHA«.

»PLAVZ«, Jesenice: 17. novembra amer. barv. film »VELIKAN« I. del, 19. in 20. novembra jugoslovanski film »EDINI IZHOD«.

Zirovica: 18. novembra amer. barv. film »VELIKAN« I. del. Dovje - Mojstrana: 16. novembra amer. barv. film »VELIKAN« I. del.

Koroška Bela: 17. novembra medžarski film »KROZNE STOPNICE«.

Bled: 17. do 19. novembra češki film »ZAOSTRITI, PROSIM!« — Predstava v tork in četrtek ob 20. uri, v sredo pa ob 17. in 20. uri.

šport - šport - šport - šport - šport

HOKEJ NA LEDU

Zmaga Jeseničanov

HK JESENICE : HK KITZBUCHEL 13:7

DVE SKRAJNOSTI

CAS: nedelja, 8. novembra 1959 popoldne.

KRAJ: igrišče NK Triglav v Kranju.

OSEBE: Milan Kraševac, član nogometne enačnice Triglava iz Kranja (igrá v napadu), nekdo iz občinstva in ostalo občinstvo.

Bilo je na nogometni tekmi Triglav : Maribor. Nekaj minut pred koncem — rezultat pa še vedno neodločen (1:1). Napadalca Kraševca so nezavestno odnesli z igrišča.

Samo še dve minutni manjkata, pa bo sodnik zapiskal, da je tekma končana. In rezultat? Bo res ostalo pri 1:1?

Gledalcev se polača vse večja nestrpnost. Najbolj glasni »navajajo« za Triglav: vpijejo, mahajo z rokami, bodijo domače igralce ... Zdaj je že čas za zmago!

Takrat pride na igrišče spet Kraševac, ki so ga medtem spravili k zavesti, in — gool!

Odločilni, zmagoviti gol. Rezultat je 2:1 za Triglav.

Konec tekme!

Navdušenje gledalcev presega vse meje. Skupina navajev vse želi, da bo domača

kratko v zavesti, in — gool!

Milan Kraševac pa brez posredovanja odkloni »darilo«:

»Nogomet ne igrat za denar! Sem amater in ga igrat zato, ker me veseli! Hvala lepa!«

Kakšen koli komentar bi bil odveč!

Povedati velja le eno: denar je ena skrajnost od preveč navdušenih navajev do športa in športnika, ena stran medalje, druga skrajnost, druga stran medalje, pa je fizični obračun, pretep. Ta skrajnost pa je pri nas precej bolj »v navadi« kot proval!

Vzroka za take pojave ni težko ugotoviti! Prenekateri se namreč ne zavedajo, da cilj in edini namen športnih tekmovanij ni zmaga za vsako ceno, pač pa preizkušnja sposobnosti ter spretnosti in krepitev sposobnosti posameznikov ali skupine posameznikov. Prava športna morala zato ne dovoljuje ne preteporin in ne nagrad v obliki »jurja«!

Zato take športnike (med njimi tudi Kraševca!) velja posnetati!

A. T.

ČETRTEK, 19. NOVEMBER

8.05 Hollywoodski simfonični orkester pod vodstvom Carmena Dragone; 9.00 Skladbe Franza Schuberta; 9.25 Glasbene razglednice; 11.30 Oddaja za cicibane; 12.00 Iz folklornih zapiskov Tončke Maroltov; 12.15 Kmetijski nasveti — Ing. Jože Ferčej: Še o izkušnjah pitanja telet; 12.25 IV. dejanje Goudonove opere »Faust«; 14.25 Sport v športniku; 16.00 Drobne skladbe za mlade risarje; 11.05 Radijska šola za srednjo stopnjo: Dvignimo zastor; 11.35 Majhen solistični koncert mezzosopraniske Marije Bitenc in tenorista Gašperja Dermote; 12.15 Radijska kmečka univerza — Božo Jurak: Pričevki mladincu k izvajanju socialistične politike na vasi; 13.30 »Vrh planine«; 14.05 Mednarodne koračnice; 14.25 Radijska šola za višjo stopnjo: Naskok na same nebo; 15.40 Listi iz domače književnosti: Fran Albreht — sedemdesetletnik; 16.00 V svetu opernih melodij; 18.15 Poje Slovenski oktet; 18.30 Športni tednik; 20.00 Portret z Broadwaya — IV.; 20.45 Kulturna tribuna.

8.05 Vljudskem tonu; 8.40 Umetne in narodne pesmi poje mladinski mešani zbor gimnazije iz Celja pod vodstvom Egona Kuneja; 9.00 Naš podlistek — Edgar Wallace: Klavir iz diamantov — I.; 10.10 Nekaj sopranskih arijev; 10.45 Podzravi za mlade risarje; 11.05 Radijska šola za srednjo stopnjo: Dvignimo zastor; 11.35 Majhen solistični koncert mezzosopraniske Marije Bitenc in tenorista Gašperja Dermote; 12.15 Radijska kmečka univerza — Božo Jurak: Pričevki mladincu k izvajanjу socialističне politike na vasi; 13.30 »Vrh planine«; 14.05 Mednarodne koračnice; 14.25 Radijska šola za višjo stopnjo: Naskok na same nebo; 15.40 Listi iz domače književnosti: Fran Albreht — sedemdesetletnik; 16.00 V svetu opernih melodij; 18.15 Poje Slovenski oktet; 18.30 Športni tednik; 20.00 Portret z Broadwaya — IV.; 20.45 Kulturna tribuna.

8.05 Vljudskem tonu; 8.40 Umetne in narodne pesmi poje mladinski mešani zbor gimnazije iz Celja pod vodstvom Egona Kuneja; 9.00 Naš podlistek — Edgar Wallace: Klavir iz diamantov — I.; 10.10 Nekaj sopranskih arijev; 10.45 Podzravi za mlade risarje; 11.05 Radijska šola za srednjo stopnjo: Dvignimo zastor; 11.35 Majhen solistični koncert mezzosopraniske Marije Bitenc in tenorista Gašperja Dermote; 12.15 Radijska kmečka univerza — Božo Jurak: Pričevki mladincu k izvajanjу socialistične politike na vasi; 13.30 »Vrh planine«; 14.05 Mednarodne koračnice; 14.25 Radijska šola za višjo stopnjo: Naskok na same nebo; 15.40 Listi iz domače književnosti: Fran Albreht — sedemdesetletnik; 16.00 V svetu opernih melodij; 18.15 Poje Slovenski oktet; 18.30 Športni tednik; 20.00 Portret z Broadwaya — IV.; 20.45 Kulturna tribuna.

8.05 Vljudskem tonu; 8.40 Umetne in narodne pesmi poje mladinski mešani zbor gimnazije iz Celja pod vodstvom Egona Kuneja; 9.00 Naš podlistek — Edgar Wallace: Klavir iz diamantov — I.; 10.10 Nekaj sopranskih arijev; 10.45 Podzravi za mlade risarje; 11.05 Radijska šola za srednjo stopnjo: Dvignimo zastor; 11.35 Majhen solistični koncert mezzosopraniske Marije Bitenc in tenorista Gašperja Dermote; 12.15 Radijska kmečka univerza — Božo Jurak: Pričevki mladincu k izvajanjу socialistične politike na vasi; 13.30 »Vrh planine«; 14.05 Mednarodne koračnice; 14.25 Radijska šola za višjo stopnjo: Naskok na same nebo; 15.40 Listi iz domače književnosti: Fran Albreht — sedemdesetletnik; 16.00 V svetu opernih melodij; 18.15 Poje Slovenski oktet; 18.30 Športni tednik; 20.00 Portret z Broadwaya — IV.; 20.45 Kulturna tribuna.

8.05 Vljudskem tonu; 8.40 Umetne in narodne pesmi poje mladinski mešani zbor gimnazije iz Celja pod vodstvom Egona Kuneja; 9.00 Naš podlistek — Edgar Wallace: Klavir iz diamantov — I.; 10.10 Nekaj sopranskih arijev; 10.45 Podzravi za mlade risarje; 11.05 Radijska šola za srednjo stopnjo: Dvignimo zastor; 11.35 Majhen solistični koncert mezzosopraniske Marije Bitenc in tenorista Gašperja Dermote; 12.15 Radijska kmečka univerza — Božo Jurak: Pričevki mladincu k izvajanjу socialistične politike na vasi; 13.30 »Vrh planine«; 14.05 Mednarodne koračnice; 14.25 Radijska šola za višjo stopnjo: Naskok na same nebo; 15.40 Listi iz domače književnosti: Fran Albreht — sedemdesetletnik; 16.00 V svetu opernih melodij; 18.15 Poje Slovenski oktet; 18.30 Športni tednik; 20.00 Portret z Broadwaya — IV.; 20.45 Kulturna tribuna.

8.05 Vljudskem tonu; 8.40 Umetne in narodne pesmi poje mladinski mešani zbor gimnazije iz Celja pod vodstvom Egona Kuneja; 9.00 Naš podlistek — Edgar Wallace: Klavir iz diamantov — I.; 10.10 Nekaj sopranskih arijev; 10.45 Podzravi za mlade risarje; 11.05 Radijska šola za srednjo stopnjo: Dvignimo zastor; 11.35 Majhen solistični koncert mezzosopraniske Marije Bitenc in tenorista Gašperja Dermote; 12.15 Radijska kmečka univerza — Božo Jurak: Pričevki mladincu k izvajanjу socialistične politike na vasi; 13.30 »Vrh planine«; 14.05 Mednarodne koračnice; 14.25 Radijska šola za višjo stopnjo: Naskok na same nebo; 15.40 Listi iz domače književnosti: Fran Albreht — sedemdesetletnik; 16.00 V svetu opernih melodij; 18.15 Poje Slovenski oktet; 18.30 Športni tednik; 20.00 Portret z Broadwaya — IV.; 20.45 Kulturna tribuna.

8.05 Vljudskem tonu; 8.40 Umetne in narodne pesmi poje mladinski mešani zbor gimnazije iz Celja pod vodstvom Egona Kuneja; 9.00 Naš podlistek — Edgar Wallace: Klavir iz diamantov — I.; 10.10 Nekaj sopranskih arijev; 10.45 Podzravi za mlade risarje; 11.05 Radijska šola za srednjo stopnjo: Dvignimo zastor; 11.35 Majhen solistični koncert mezzosopraniske Marije Bitenc in tenorista Gašperja Dermote; 12.15 Radijska kmečka univerza — Božo Jurak: Pričevki mladincu k izvajanjу socialistične politike na vasi; 13.30 »Vrh planine«; 14.05 Mednarodne koračnice; 1

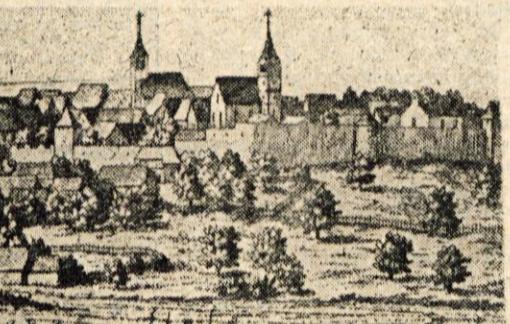
Tri faze razvoja kranjske industrije

1930. leta jugoslovanski Manchester - V dvajsetih letih od 4000 na 24.000 zaposlenih

Današnji Kranj je nesporno izrazito industrijsko mesto. V 1000 ljudi. Nato so v istih letih zrasli še dimniki Inteksa, Jugobrune, »Ikez« in vrste manjših pletilnic. Razmah tekstilne industrije je bil tolikšen, da so Kranj že takrat upravičeno začeli imenovati tudi jugoslovanski »Menčester«.

Stoletja nazaj je že postal Kranj pomembno središče trgovskega in obrtnega prometa. Seveda bi bil takratni Kranj, v primerjavi z današnjim skoraj neznaten. L. 1754 je bilo izvršeno prvo štetje in ugotovljeno, da ima Krač 210 hiš s 1500 prebivalci. Trideset let kasneje se je število prebivalstva povečalo za novih tisoč in približno za 100 hiš. Med prebivalci so želek, obrotniki in trgovci vseh strok. Kasneje, vse do 20. stoletja, Kranj ni imel bistvenih gospodarskih premikov. Vendar

»Savez, tovarne gumijevih izdelkov. Fr. Sumi je v inozemstvu na

Kranj v Valvazorjevem času

naj omenimo konec 19. stoletja. kupil nekaj strojev in »Vulkan«, ki Okoli leta 1870 je nastalo v Kranju prvo industrijsko podjetje, in sicer umetni mlini Leopolda Jugovic-a iz Aleksandrije (Egipt). Začeli so se slabe gospodarjenja pa se je moral Jugovic kmalu vrati v svojo domovino in leta 1874 je mlini odkupil Kranjanec Peter Majdič. Mlin je moderniziral s turbino, ki je imela 100 KS. Leta 1897 je mlin spet obnovil in povečal moč turbine na 300 KS. Zato je dobival iz Vojvodine in Rusije, moko pa je prodajan na Koroško, Salzburško, Tirolsko, Predalško in Dalmacijo. 1908. leta je tudi K. Pollak moderniziral svoj dotedanji usnjarski obrat, tako da je znašala dnevna proizvodnja 2000 do 2500 kg. Istega leta je tudi Edmund Kocbek začel s svojim mehaničarjem sestavljati obleko in perilo. Dve leti poprej pa je ing. Fock svojo obrt preimenoval v tovarno mila. Že leta 1899 je Lamprat iz Ljubljane uredil (na Majstrovem trgu 1) dokaj moderno tiškarino. — Spriči tega razvoja je močno poraslo tudi število prebivalcev in hiš — nad 4000 oziroma 570. Kljub temu pa vseh dotedanjih poizkusov modernizacije ne sprememo jemati kot začetke prave industrije, temveč le obrt višje stopnje, to je z nekaj stroji na električni pogon; to pa je delo služiti, da bo Krač nekaj imel tudi ugodna opomisla za razvoj industrije.

I. faza: Prave oblike industrije ki bodo posneli 200.000 šlk v Kranju se začenjajo pojavljati

NAJHITREJŠA FILMSKA KAMERA NA SVETU

V angleškem Nacionalnem institutu za raziskovanje in razvoj obratitve, v Noekholtu južno od Londona so skonstruirali novo vrsto filmske kamere, ki lahko posname 100.000 slik v sekundi. Kamera namenčno beleži, kaj se dogaja ob eksploziji granate. Skonstruirati namenjava še popolnejše kamere,

Zanimivosti

PRVI MOTEL NA PRIMORSKEM

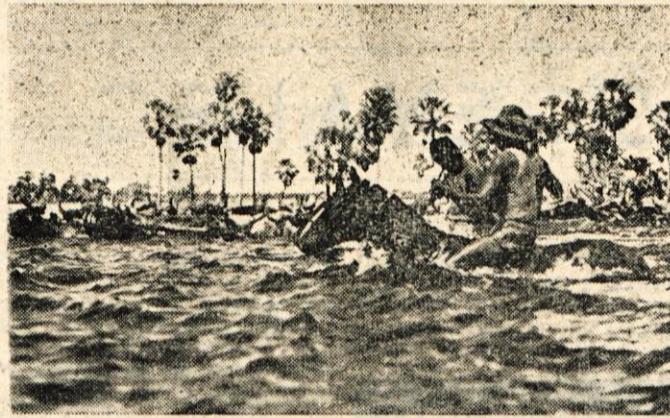
V postojanski občini bodo prideli s graditvijo prvega motela na Primorskem. Motel bo razpolagal v večjim številom garž, servisom za hitra popravlja motornih vozil in s tujskimi sobami. Dograjen bo do 1. maja prihodnjega leta in bo stal na cesti proti Postojnski jami, pri katerem je bila udeležena praska banka Peček et Co. In 1. 1922 je nastala »Jugočeva« (sedanja »Iskra«), ki je započevala okno i.

DOHODKI V BORSKEM RUDNIKU

Domnevajo, da bo letos znašala vrednost proizvodnje v borskem rudniku v Srbiji okrog 1200 milijonov več kot lani, in sicer 23 milijard din. Samo proizvodnja bakra bo za več ko 2000 tom večja kot lani.

V obraču za elektrolozo bodo pridelvali tudi okrog 300 kg zlata več kot lani.

Ze čez leto ali dve pa bo rudnik povečal vrednost brutno

Zadnje velike poplave v Južni Ameriki so imele za nekatere ozemlja Bolivije, Brazilije, Paragvaja in Argentine naravnost katastrofalne posledice. 350.000 ljudi je ostalo brez strehe, več tisoč pa jih je izgubilo življenje. Slika prikazuje reševanje živine, pri katerem so ljudje tvegali svoja življenja

Nova elektronska pljuča

Nova elektronska pljuča, ki so jih izumili britanski znanstveniki lahko s pridom zamenjajo mnogo težja in bolj komplikirana jeklena pljuča. Novi aparat so delali 7 let, izumitelji so: dva zdravnika — patolog Ronald Welch in anestetik James Rochford ter medicinski tehnik Dereck Winks. Elektronska pljuča imenovana »Barnet-ventilator« so težka 27 kilogramov in lahko delujejo s pomočjo vgrajenih

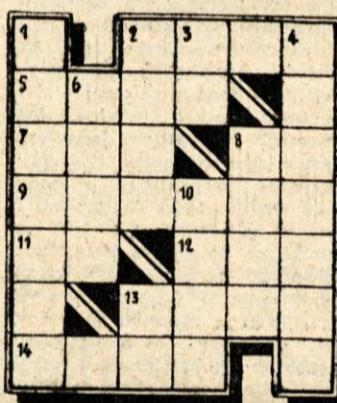
NAJMOČNEJŠE »MESTO«

V italijanski provinci Lecce pri vasi Acaia je konec oktobra padel na neko livado kos ledu, težak okrog 3000 kg in je pri padcu izkopal jamo s premerom 1,80 m. To pa ni osamljen primer. Pred 1800 leti je na primer v bližini mesta Serikapatanum padel izpod neba kos ledu v velikosti slona. Menijo, da je to med drugim spodbudilo inženirja Hörbiderja za njegovo znanstveno delo o »Znanosti za proučevanje ledu v svetu«.

B. Fajon

baterij nepretrgoma 20 ur. Namesto da bi pacient ležal v pljučih, kot je bilo to pri jeklenih pljučih, je pacient povezan z novim instrumentom po dveh plastičnih cevih. Zrak prihaja v pljuča vsed pritisk, ki ga proizvaja ventilator. Pritisk se menja v samem stroju, tako da pacient lahko zrak izdihne. Nova pljuča lahko uporabljajo pri bolnikih, ki se lahko gibljejo, prav tako pa tudi za dajanje anestezije pacientom pred operacijo. Aparat so preizkusili v 3.000 kliničnih primerih. V začetku prihodnjega leta bodo pričeli s serijsko proizvodnjo. Aparat bo vejljal 1078 dolarjev, kar bo ceneje od jeklenih pljuč, saj le ta stanejo 2.520 dolarjev.

KRIŽANKA ST. 34

VODORAVNO: 2. nočno popivanje, 5. arabski knez, 7. trenje, 8. števnik, 9. posnik »Godčeve balade«, 11. kemijski znak za prvino radij, 12. pojé, 13. ime junaka v Shakespeareovi drami (Kralj...), 14. njegov pričadnik so arljanici.

Naprekino: 1. raketa za umetni ogenj, 2. ime filmskega igralca Douglasa (onet.), 3. enaka soglasnika, 4. združba več podjetij iste vrste, 6. ime umrelga predsednika naše Zvezne skupščine, 8. ženske ime, 10. vrsta razprave, 13. vprašalnica.

REŠITEV KRIŽANKE ST. 32

Vodoravno: 1. Maribor, 8. ogorelo, 9. deska, 10. Nurmi, 11. imata, 12. iz, 13. stikalo, 16. sin, 17. ton.

Naprekino: 1. moder, 2. ege, 3. rosna, 4. Irkutsk, 5. Beara, 7. Robinzon, 12. slo, 13. SS, 14. im, 15. at.

O BRAZI IN POJAVI

OBČNI ZBORI ALI VESELICE?

Jesen je in z njo čas obračnov, ko pregledamo svoje delo v minulem obdobju in sprejemamo načrte za prihodnost...

Tudi društva in politične organizacije obravnavajo v tem času svojo problematiko. Kaj so naredile, kaj je bilo dobro in kaj ne? Uspeh in kako vstop v obdobje takega zborov je odvisna od tega, kako je zbor pripravljen. Ali je resničen odraz potreb in aktivnosti posamezne organizacije, ali zgolj formalnost, ki pa zaradi statutarnih predpisov mora biti opravljen.

Prav te dni so na sporedu številni občni zbori, ki jih poleg društev pripravljajo sindikalne organizacije, osnovne organizacije SZDL in drugi. Toda že med sindikati in SZDL so razlike, ki jih pa v bistvu ne bi smelo biti. Kar je SZDL na terenu, to bi morala biti sindikalna organizacija v podjetju, v tovarni. Morala bi biti množična politična osnova delavškega upravljanja, borbeno vrsta za napredne ideje tako v političnem kot gospodarskem življenju, kot je to obširno nakazal nedavni občni zbor Republikega sveta sindikatov. Toda ali je povod tak. Žal moramo ugotoviti, da v mnogih primerih ni, čeprav je dosežen splošen napredok. Se imamo organizacije, ki se ne morejo ostrešiti starih oblik in metod dela.

Pred dnevi smo bili na nekem sindikalnem občnem zboru. Zbor je bil napovedan za 15. uro. Zaradi se je že več kot uro zamude in s tega skromno udeležbo. Od skupno 270 članov je bilo na začetku občnega zaborovanja že prihajalo ... Ko so bile na vrsti volitve, jih je bilo že 74. Število pa je še naraščalo, kolikor bolj se je bližal koncu zboru in začetek »veselice«. Takrat je bila že prava gneča. Ce primerjamo že vsebinsko zbor, labko mirno trdim, da je potek bolj v mislih na veselico in...

In končno je bila dana tudi razenica staremu odboru, ne da bi sploh prislo do razprave. Kot da je v obratu vse v najlepšem redu, da ni problemov o nagravovanju o produktivnosti, skrb za delovne pogoje itd. Volitve so bile opravljene brez tega. Vprašamo se: bo novi odbor delal s čutom odgovornosti, če je bil izvoljen samo zato, da je bila opravljena neka formalnost...?

Ze nekoc smo se vprašali, če je pametno povezovati sindikalne občne zbrane z družabnimi večeri, ali bolje rečeno: z veselicami. Izgovor, da sicer ne bi dobili ljudi, je jalov in na koncu naimanjšega odporna. Zakaj so občni zbori SZDL in raznih društev labko dobro obiskani in zanimivi, pa čeprav niso zadrženi z veselicami. Zato, ker so bolje pripravljeni. In če smo rekli, da mora sindikalna organizacija v tovarni odigrati prav tako vlogo kot SZDL na terenu, zakaj ne bi bili tudi ti zbori zanimivi. Koliko drugih možnosti so bolje pripravljeni. In če smo rekli, da mora sindikalne organizacije za prijemanje zabavnih večerov, ki bi bili verjetno mnogo boljši. Torej doklej še, občni zbori z veselicami...

Baleya so medklki prizadeli. Mesto je bilo vrhuncem dobro organizirane skupnosti, toda to je zahtevalo od njegovih prebivalcev skrajno disciplino. Morali so živeti strogo in enolično, življenje je bilo matično urejeno in pod stroginim nadzorstvom. Toda zgodilo se je kdaj pa kdaj, da so se zbudili zakrneli instinkti. Spominjal se je uporov ob Pregradi.

Res je, da so obstajali vzroki za antirobotne akcije. Ljudje, ki so pol življenja preživel v delu, se niso mogli kar tako spriznjati z delom, da zanje ne bo več dela in da bodo prepričeni življaju z minimalno prehrano, če bodo deklasificirani. V takih primerih niso mogli hladnokrvno presojati, da posamezni robot ni prav mihi. Ravno po posameznem robotu je človek mogel udariti.

Človek se ni mogel zaletavati v nekaj, kar se je imenovalo »vladna politika« ali pa v parolo kot »zvišajmo pridelovanje z uvažanjem robotov.«

Vlada je imenovala to obdobje »graditev«, ki zahteva živitev. Kolektivna glas je žalostno tresla in zagotavljala, da bo po tem obdobju nastopilo boljše in lepše življenje.

Medtem pa se je medievalistično gibanje širilo prav tako kot proces deklasifikacije. Ljudje so padali v obup in meja med ogorčenjem in divjim upiranjem: to je bilo kaj slabega.

V tem trenutku so le kratke minute delile dolgo zatajeno sovraščo od besnih orgij krvi in razdejanja.

Baleyn je prekmalil do vrat.

Tretje poglavje

DOGODEK V TRGOVINI S ČEVLI

V trgovini je bilo manj ljudi kakor na ulici. Upravnik trgovine je služil zmeščavo, zato je že zgodaj spustil začitno zaveso in prečiščil nekaterim najhujšim razgrajalcem vstop v trgovino. Zavesa je sicer tudi tistim, ki so bili notri, zapirala izhod, vendar to ni bilo tako hudo.

Baleyn je uporabil policijski neutralizator in stopil skozi začitno zaveso. Neprlčakovano je ugotovil, da je R. Dameel še vedno tik za njim. Ravnokar je spravil v žep svoj lastni neutralizator, zeleni tank in dosti bolj priročen kot Baleynjev policijski model.

Nemudoma je prihitel k njemu upravnik in rekel zelo glasno: »Gospoda policija, Mesto mi je postavilo uradnike. Nič nima pri tem, lo svoje pravice uveljavljati.«